

УКРАЇНА
ВИЩА РАДА ПРАВОСУДДЯ
ЧЛЕН ДРУГОЇ ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ПАЛАТИ
ПРУДИВУС ОЛЕГ ВАСИЛЬОВИЧ

24 лютого 2021

УХВАЛА
Київ

№ 943/0/18-21

Про залишення без розгляду скарги адвоката Ткаченко С.О. стосовно судді Миронівського районного суду Київської області Поліщука А.С.

Член Другої Дисциплінарної палати Вищої ради правосуддя Прудивус Олег Васильович, здійснивши попередню перевірку дисциплінарної скарги адвоката Ткаченка Сергія Олександровича стосовно судді Миронівського районного суду Київської області Поліщука Андрія Сергійовича,

встановив:

до Вищої ради правосуддя 12 липня 2019 року надійшла дисциплінарна скарга адвоката Ткаченка С.О. від 6 липня 2019 року (вх. № Т-4089/0/7-19), подана в інтересах ТОВ «Агросвіт» з проханням притягнути до дисциплінарної відповідальності суддю Миронівського районного суду Київської області Поліщука А.С. за дії, вчинені під час розгляду цивільної справи № 371/1070/17 (провадження № 2/371/70/18) за позовом до сільськогосподарського ТОВ «Агросвіт» про визнання недійсним договору оренди земельної ділянки та цивільної справи № 371/1079/17 (провадження № 2/371/79/18) за позовом до Сільськогосподарського ТОВ «Агросвіт» про визнання недійсним договору оренди земельної ділянки.

Відповідно до протоколу автоматизованого розподілу справи між членами Вищої ради правосуддя від 12 липня 2019 року зазначену дисциплінарну скаргу передано члену Другої Дисциплінарної палати Вищої ради правосуддя Прудивусу О.В. для проведення попередньої перевірки.

Згідно зі статтею 108 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» дисциплінарне провадження щодо судді здійснюють дисциплінарні палати Вищої ради правосуддя у порядку, визначеному Законом України «Про Вищу раду правосуддя», з урахуванням вимог цього Закону.

Порядок здійснення дисциплінарного провадження визначено главою 4 розділу II Закону України «Про Вищу раду правосуддя».

Пунктом 1 частини третьої статті 42 Закону «Про Вищу раду правосуддя» передбачено, що дисциплінарне провадження включає, зокрема, попереднє вивчення матеріалів.

Частиною першою статті 43 Закону «Про Вищу раду правосуддя» встановлено, що член Дисциплінарної палати, визначений для попередньої перевірки відповідної дисциплінарної скарги (доповідач) вивчає дисциплінарну скаргу і перевіряє її відповідність вимогам закону. Вимоги до дисциплінарної скарги встановлено статтею 107 Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

Статтею 44 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» встановлено, що дисциплінарна скарга залишається без розгляду та повертається скаржнику, якщо вона, зокрема, подана з порушенням порядку, визначеного Законом України «Про судоустрій і статус суддів».

Згідно з частиною другою статті 107 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» дисциплінарна скарга подається у письмовій формі та повинна містити такі відомості: прізвище, ім'я, по батькові (найменування) скаржника, його місце проживання (перебування) або місцезнаходження, поштовий індекс, номер засобів зв'язку; прізвище, ім'я, по батькові та посада судді (суддів), щодо якого (яких) подано скаргу; конкретні відомості про наявність у поведінці судді ознак дисциплінарного проступку, який відповідно до частини першої статті 106 цього Закону може бути підставою для дисциплінарної відповідальності судді; посилання на фактичні дані (свідчення, докази), що підтверджують зазначені скаржником відомості.

У дисциплінарній скарзі адвокат Ткаченко С.О. вказує, що ухвалою Миронівського районного суду Київської області від 5 лютого 2018 року у цивільній справі № 371/1070/17 (провадження № 2/371/70/18) за позовом до Сільськогосподарського ТОВ «Агросвіт» про визнання недійсним договору оренди земельної ділянки визнано клопотання представника відповідача про залишення позову без розгляду зловживанням своїми процесуальними правами та накладено штраф у розмірі 0,3 прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

Крім того, окремою ухвалою Миронівського районного суду Київської області від 5 лютого 2018 року у вказаній вище цивільній справі вирішено звернутися до Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Київської області про розгляд питання про притягнення адвоката Ткаченка С.О. до дисциплінарної відповідальності за можливе вчинення дисциплінарного проступку, передбаченого статтею 34 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Ухвалою Миронівського районного суду Київської області від 5 лютого 2018 року у цивільній справі № 371/1079/17 (провадження № 2/371/79/18) за позовом до Сільськогосподарського ТОВ «Агросвіт» про визнання недійсним договору оренди земельної ділянки визнано клопотання представника відповідача про залишення позову без розгляду зловживанням своїми процесуальними правами та накладено штраф у розмірі 0,3 прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

Також, окремою ухвалою Миронівського районного суду Київської області від 5 лютого 2018 року у вказаній вище цивільній справі вирішено

звернутися до Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Київської області про розгляд питання про притягнення адвоката Ткаченка С.О. до дисциплінарної відповідальності за можливе вчинення дисциплінарного проступку, передбаченого статтею 34 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Як зазначено скаржником, у цивільних справах № 371/1070/17 (провадження № 2/371/70/18) та № 371/1079/17 (провадження № 2/371/79/18) суддею Миронівського районного суду Київської області Поліщуком А.С. постановлено незаконні ухвали, які в подальшому скасовані відповідними ухвалами апеляційного суду Київської області. У кожній із справ судді апеляційного суду Київської області дійшли висновку про відсутність у діях адвоката Ткаченка С.О. ознак будь-яких зловживань і розцінили його дії як такі, що вчинені із урахуванням правової оцінки обставин конкретної справи в інтересах клієнта.

Крім того, скаржник вказує, що суддею Миронівського районного суду Київської області Поліщуком А.С. допущено зволікання з виготовленням повних текстів ухвал суду від 5 лютого 2018 року у цивільних справах №№ 371/1070/17, 371/1079/17.

З огляду на це, адвокат Ткаченко С.О. просить притягнути суддю Миронівського районного суду Київської області Поліщука А.С. до дисциплінарної відповідальності.

Під час попередньої перевірки дисциплінарної скарги адвоката Ткаченка С.О., суддею Миронівського районного суду Київської області Поліщуком А.С. надано письмові пояснення з приводу відомостей, викладених у вказаній вище дисциплінарній скарзі.

Як вказано у письмових поясненнях судді Поліщука А.С., суть скарги адвоката Ткаченка С.О. зводиться до його незгоди із судовими рішеннями, зокрема із оцінкою Миронівським районним судом Київської області його клопотання про залишення позовів без розгляду, в зв'язку із неявкою позивача на судові засідання 5 лютого 2020 року. У скарзі адвокат Ткаченко С.О. зазначає, про те, що дві судові колегії апеляційного суду Київської області прийшли до висновку про відсутність в його діях ознак будь-яких зловживань і розцінили його дії як такі, що вчинені із урахуванням правової оцінки обставин конкретної справи в інтересах клієнта.

На думку судді Миронівського районного суду Київської області Поліщука А.С., висновки суду апеляційної інстанції є оціночними судженнями, які я в силу статті 12 Кодексу суддівської етики він не може коментувати.

Проте, суддя Поліщук А.С. у письмових поясненнях звертає увагу, що суд апеляційної інстанції не спростував того факту, що адвокат Ткаченко С.О. в судовому засіданні 5 лютого 2018 року заявив клопотання про залишення позову без розгляду, яке обґрунтовував повторною неявкою в судове засідання належним чином повідомленого позивача, який не надав заяву про розгляд справи за його відсутності, явка якого на судові засідання було визнане судом обов'язковою.

Явка позивача на розгляд справи судом обов'язковою не визнавалася, а отже, на думку судді Миронівського районного суду Київської області Поліщука А.С., твердження представника відповідача про це є неправдивим та оманливим, що не було спростовано судом апеляційної інстанції. Як зазначив сам адвокат Ткаченко С.О. в своїх апеляційних скаргах – «..враховуючи відсутність в матеріалах справи заяви позивача про розгляд справи за його відсутності, крім того явку якого ймовірно визнано судом I інстанції обов'язковою, ... мною в судовому засіданні 5 лютого 2018 року заявлено клопотання про залишення позову без розгляду...».

Ну думку судді Поліщука А.С., скаргник у своїх апеляційних скаргах фактично сам визнає, що він не знаючи про існування рішення суду, про визнання явки позивача на судове засідання обов'язковою (таке рішення судом не приймалося), в судових засіданнях обґрунтовував своє клопотання про залишення позовів без розгляду оманливим твердженням, про те, що в судове засідання повторно не з'явився позивач, явка якого визнано судом обов'язковою (що і було розцінено судом як намагання ввести суд в оману).

Суддя Миронівського районного суду Київської області Поліщук А.С. у письмових поясненнях звертає увагу, що апеляційний суд Київської області в своїх ухвалах від 2 серпня 2019 року та від 26 липня 2019 року не встановив обставин, які свідчили про необґрунтованість чи незаконність прийняття 5 лютого 2018 року Миронівським районним судом Київської області рішень про відмову у задоволенні клопотання адвоката Ткаченка С.О. про залишення без розгляду позовів у цивільних справах № 371/1070/17 та № 371/1079/17, у зв'язку із неявкою на судові засідання позивача.

Також у письмових поясненнях інформується, що позови у цивільних справах № 371/1070/17 та № 371/1079/17 були залишені без розгляду згідно ухвал суду від 12 вересня 2018 року в зв'язку із надходженням відповідних заяв від представника позивача, які у відповідності до статті 13 та частини п'ятої статті 257 Цивільного процесуального кодексу України є безумовною підставою для залишення позову без розгляду. Тобто залишення судом позовів по цивільним справам № 371/1070/17 та № 371/1079/17 без розгляду були здійснені не із підстав, про які заявляв 5 лютого 2018 року адвокат Ткаченко С.О. (як представник відповідача), а у зв'язку із волевиявленням зі сторони позивача.

Стосовно доводів скарги адвоката Ткаченка С.О. щодо зволікання з виготовленням повних текстів ухвал Миронівського районного суду Київської області від 5 лютого 2018 року у цивільних справах №№ 371/1070/17, 371/1079/17, суддею Поліщуком А.С. вказано, що у відповідності до частини шостої статті 259 Цивільного процесуального кодексу України складання повного тексту ухвали, залежно від складності справи, може бути відкладено на строк не більш як п'ять днів з дня оголошення вступної та резолютивної частин ухвали.

На думку судді Миронівського районного суду Київської області Поліщука А.С., процесуальним законом судді надано п'ять днів для

виготовлення повних текстів ухвал, які з огляду на те, що 10 та 11 лютого 2018 року є вихідними днями, то такий строк закінчується 12 лютого 2018 року.

Як звертає увагу суддя Поліщук А.С., у зв'язку із закінченням розгляду кримінального провадження по обвинуваченню у вчиненні злочину, передбаченого частиною третьою статті 185 Кримінального кодексу України (справа № 375/1571/17, провадження № 1-кп/371/41/18), у період із 9 по 14 лютого 2018 року він перебував у нарадчій кімнаті по кримінальному провадженню, яка закінчилась постановленням 14 лютого 2018 року вироку по справі. У відповідності до статті 367 Кримінального кодексу України, суд вправі перервати нараду лише для відпочинку, тобто у період часу із 9 по 14 лютого 2020 року суддя Поліщук А.С. не мав ні права ні можливості виготовляти повні тексти ухвал по цивільним справам №№ 371/1070/17, 371/1079/17, а отже на його думку, встановлений частиною шостою статті 259 Цивільного процесуального кодексу України п'ятиденний строк по виготовлення повних текстів ухвал фактично закінчився 16 лютого 2018 року.

Суддя Миронівського районного суду міста Києва Поліщук А.С. у письмових поясненнях наголошує, що повні тексти окремих ухвал Миронівського районного суду Київської області від 5 лютого 2018 року були виготовлені судом 16 лютого 2018 року. Оскільки повні тексти двох окремих ухвал були виготовлені судом 16 лютого 2018 року, то у відповідності до частини третьої статті 3 Закону України «Про доступ до судових рішень» вони повинні були бути внесені до Єдиного реєстру судових рішень 17 лютого 2018 року, але цей день є вихідним днем (субота), тому строк внесення цих окремих ухвал переноситься на 19 лютого 2020 року (понеділок).

Суддя Поліщук вказує, що як убачається із відомостей, які містяться в програмі автоматизованого документообігу Миронівського районного суду Київської області Д-3, повні тексти окремих ухвал ним були внесені до Єдиного державного реєстру судових рішень 20 лютого 2018 року о 9 годині 38 хвилин, тобто із простроченням строку їх внесення, передбаченого частиною третьою статті 3 Закону України «Про доступ до судових рішень» лише на 9 годин.

Оцінюючи відомості, викладені у скарзі адвоката Ткаченка С.О., враховуючи письмові пояснення судді Миронівського районного суду Київської області Поліщука А.С., слід зазначити таке.

Згідно з частиною першою статті 124 Конституції України правосуддя в Україні здійснюється виключно судами. Делегування функцій судів, а також привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами не допускається.

Вища рада правосуддя згідно зі статтею 131 Конституції України, статтею 3 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» не є органом, що здійснює судочинство, не наділена повноваженнями оцінювати законність судового рішення, перевіряти його правовий зміст.

Виключне право перевірки законності та обґрунтованості судових рішень має відповідний суд згідно з процесуальним законодавством. Рішення суддів не можуть підлягати будь-якому перегляду поза межами апеляційних чи касаційних

процедур. Дисциплінарна відповідальність суддів не повинна поширюватися на зміст їх рішень.

У Висновках № 3 (2002) та № 11 (2008) Консультативної ради європейських суддів зазначено: до уваги Комітету Міністрів Ради Європи є неприйнятною можливість притягнення судді до відповідальності за здійснення своїх обов'язків, крім випадку умисного правопорушення при здійсненні судових функцій. Консультативна рада європейських суддів підкреслює, що зміст конкретних судових рішень контролюється головним чином за допомогою процедур апеляції або перегляду рішень у національних судах та за допомогою права на звернення до Європейського суду з прав людини (www.hcj.gov.ua/content/file/Opinion_1-18.pdf).

Дисциплінарне провадження щодо судді має здійснюватися з урахуванням конституційного принципу незалежності суддівської діяльності, відповідно до якого дисциплінарне провадження не може бути спрямоване на оцінку судових рішень суддів, які можуть піддаватися критиці лише шляхом оскарження відповідно до закону.

Тлумачення закону, оцінювання фактів та доказів, які здійснюють судді для вирішення справи, не повинні бути приводом для цивільної або дисциплінарної відповідальності, за винятком випадків злочинного наміру або грубої недбалості (пункт 66 Рекомендацій CM/Rec (2010) 12 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки, www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a38).

Відповідно до частини першої статті 352 Цивільного процесуального кодексу України учасники справи, а також особи, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їхні права, свободи, інтереси та (або) обов'язки, мають право оскаржити в апеляційному порядку рішення суду першої інстанції повністю або частково.

Ухвала суду першої інстанції оскаржується в апеляційному порядку окремо від рішення суду у випадках, передбачених статтею 353 Цивільного процесуального кодексу України.

Як убачається зі скарги та доданих до неї копій постанов апеляційного суду Київської області, адвокат Ткаченко С.О. скористався своїм процесуальним правом на апеляційне оскарження ухвал Миронівського районного суду Київської області у цивільних справах № 371/1070/17 (провадження № 2/371/70/18) та № 371/1079/17 (провадження № 2/371/79/18).

Вказані вище ухвали Миронівського районного суду Київської області від 5 лютого 2018 року скасовані постановами апеляційного суду Київської області від 26 липня та 2 серпня 2018 року.

Отже, оцінка законності та обґрунтованості ухвал Миронівського районного суду Київської області у цивільних справах № 371/1070/17 (провадження № 2/371/70/18) та № 371/1079/17 (провадження № 2/371/79/18) була надана апеляційним судом у визначеному законом порядку.

Необхідно наголосити, що відповідно до частини другої статті 106 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» скасування або зміна судового рішення

не має наслідком дисциплінарну відповідальність судді, який брав участь у його ухваленні, крім випадків, коли скасоване або змінене рішення ухвалено внаслідок умисного порушення норм права чи неналежного ставлення до службових обов'язків.

Прояви суддівського свавілля необхідно відрізнити від добросовісної суддівської помилки, тобто помилки без ознак умислу або грубої недбалості. Добросовісність вказує на те, що суддя діяв сумлінно – з належним ставленням до своїх обов'язків встановив фактичні обставини, які підлягають правовій оцінці, оцінив докази та тлумачив закон, але припустився помилки, яка не була настільки очевидною й однозначною.

Засоби для виправлення суддівських помилок слід передбачити відповідною системою апеляційного оскарження. Виправлення будь-яких інших помилок в адмініструванні правосуддя є виключною відповідальністю держави (пункт 21 Великої хартії суддів (Основоположні принципи) www.vkksu.gov.ua/userfiles/doc/perelik-dokumentiv/vel-har-suddiv-osnov-v.doc).

Згідно з Київськими рекомендаціями Організації з безпеки і співробітництва в Європі щодо незалежності судочинства у Східній Європі, на Південному Кавказі та у Середній Азії (Київ, 23–25 червня 2010 року) процедура притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності повинна стосуватися підтверджених випадків порушення правил професійної поведінки, які є значними, неприпустимими та, крім цього, ганьблять репутацію суддівства. Дисциплінарна відповідальність суддів не може бути наслідком змісту їхніх рішень або вироків, включаючи відмінності в юридичному тлумаченні між судами, наслідком прикладів суддівських помилок чи критики суддів (www.osce.org/uk/odihhr/86319).

Питання помилок щодо фактів і права, які начебто були допущені судом, не належать до компетенції Вищої ради правосуддя доти, поки такі помилки не вчинені умисно або внаслідок недбалості та/чи не порушують права і свободи, що захищаються Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод.

Крім того, важливо наголосити, що важливим елементом для встановлення дисциплінарним органом Вищої ради правосуддя відомостей про ознаки дисциплінарного проступку є очевидна безпідставність недотримання строків розгляду справи, тому сам лише факт можливого недотримання строку, встановленого законом для розгляду справи, не може автоматично вказувати на наявність підстави для дисциплінарної відповідальності судді.

У своїй практиці Європейський суд з прав людини керується тим, що розумність тривалості судового провадження необхідно оцінювати у світлі обставин конкретної справи, враховуючи критерії, вироблені судом. Такими критеріями є: 1) складність справи, тобто обставини і факти, що ґрунтуються на праві (законі) і тягнуть певні юридичні наслідки; 2) поведінка заявника; 3) поведінка державних органів; 4) перевантаження судової системи; 5) значущість для заявника питання, яке перебуває на розгляді суду, або особливе становище сторони у процесі (рішення «Бараона проти Португалії»;

«Хосце проти Нідерландів»; «Бухкольц проти Німеччини»; «Бочан проти України», www.hudoc.echr.coe.int).

З огляду на викладене, попередньою перевіркою встановлено відсутність відомостей, які б свідчили про неналежне ставлення судді Миронівського районного суду Київської області Поліщука А.С. до службових обов'язків, а у дисциплінарній скарзі адвоката Ткаченка С.О. не наведено відомостей, які б вказували на вчинення суддею дисциплінарного проступку, який відповідно до статті 106 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» може бути підставою для дисциплінарної відповідальності судді.

Згідно з частиною шостою статті 107 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» дисциплінарну справу щодо судді не може бути порушено за скаргою, що не містить відомостей про наявність ознак дисциплінарного проступку судді.

Відповідно до пункту 2 частини першої статті 44 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» дисциплінарна скарга залишається без розгляду та повертається скаржнику, якщо вона не містить відомостей про ознаки дисциплінарного проступку судді.

Згідно з пунктом 12.2 Регламенту Вищої ради правосуддя, з підстав, передбачених пунктами 1–5 частини першої статті 44 Закону, член Дисциплінарної палати – доповідач постановляє ухвалу про залишення без розгляду та повернення дисциплінарної скарги, копія якої разом із скаргою направляється скаржнику.

Одночасно роз'яснюється, що повернення скарги без розгляду не перешкоджає праву заявника на повторне звернення з відповідною скаргою до Вищої ради правосуддя. Скарга щодо дисциплінарного проступку судді (дисциплінарна скарга) повинна відповідати вимогам, передбаченим частиною другою статті 107 Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

Керуючись статтями 42—44 Закону України «Про Вищу раду правосуддя», статтями 107, 108 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», член Другої Дисциплінарної палати Вищої ради правосуддя

ухвалив:

дисциплінарну скаргу адвоката Ткаченка Сергія Олександровича стосовно судді Миронівського районного суду Київської області Поліщука Андрія Сергійовича залишити без розгляду та повернути скаржнику.

Ухвала оскарженню не підлягає.

**Член Другої Дисциплінарної палати
Вищої ради правосуддя**

О.В. Прудивус